

گزیده دانش شغلی آیین نامه مالی معاملاتی

ویرایش اول

پژوهشگاه نیرو

پاییز ۱۴۰۳

کلیه حقوق قانونی این اثر متعلق به پژوهشگاه نیرو است.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۱

روغن ترانسفورماتور که کارکرد اصلی آن ایجاد عایق الکتریکی و خنک کردن سیم‌پیچ‌ها است در اثر گرما تجزیه شده و گازهای مختلفی از جمله استیلن و متان تولید خواهد کرد. میزان گازهای ایجاد شده در روغن نباید از حد استاندارد فراتر رود که عموماً با انجام دوره‌ای آزمون DGA پایش می‌شوند.

تعریف دارایی: دارایی عبارت است از حقوق، نسبت به منافع اقتصادی آتی یا سایر راههای دستیابی مشروع به آن منافع که در نتیجه معاملات یا سایر رویدادهای گذشته به کنترل واحد تجاری درآمده است. به عبارت دیگر می‌توانیم دارایی را چیزی را بپذیریم که، در آینده، جریان نقدی تولید کند، هزینه‌ها را کاهش دهد یا فروش را افزایش دهد، صرف نظر از این که آن دارایی، یکی از تجهیزات واحد تجاری باشد یا یک ثبت اختراع. ماهیت حساب دارائی بدهکار می‌باشد و بعنوان حساب دائمی در ترازنامه منعکس می‌شود.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۲

بدهی: بدهی عبارت از تعهد انتقال منافع اقتصادی توسط واحد تجاری ناشی از معاملات یا سایر رویدادهای گذشته است. به عبارت ساده تر بدهی‌ها در حسابداری تعهداتی هستند که یک مؤسسه نسبت به اشخاص و مؤسسات حسابداری دیگر دارد و ناشی از معاملات و رویدادهای گذشته می‌باشند و باید با پرداخت وجه نقد و یا تحویل موجودی کالا یا ارائه خدمات یا انتقال سایر اقلام دارایی‌ها که ارزش پولی دارند، تسویه گردند. ماهیت حساب بدهی بستانکار می‌باشد و بعنوان حساب دائمی در ترازنامه منعکس می‌شود.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۳

حقوق صاحبان سرمایه: حقوق صاحبان سرمایه عبارت از باقیمانده‌ای است که از کسر جمع بدهیهای واحد تجاری از جمع داراییهای آن حاصل می‌شود. ماهیت حساب سرمایه بستانکار می‌باشد و بعنوان حساب دائمی در ترازنامه منعکس می‌شود.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۴

معادله حسابداری: منشا و بنیان حسابداری ۲ طرفه معادله حسابداری می‌باشد و هموار برقرار می‌باشد که به صورت ذیل نمایش داده می‌شود:

$$\text{دارائی} = \text{بدهی} + \text{حقوق صاحبان سرمایه (سرمایه)}$$

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۵

درآمد: عبارت است از افزایش در حقوق صاحبان سرمایه بجز مواردی که به آورده صاحبان سرمایه مربوط می‌شود. به عبارت ساده تر، منابع کسب شده ناشی از فروش کالا و ارائه خدمات به مشتریان را درآمد گویند. ماهیت حساب درآمد بستانکار می‌باشد و بعنوان حساب موقت در پایان هر سال بسته می‌شود.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۶

هزینه: هزینه عبارت است از کاهش در حقوق صاحبان سرمایه بجز مواردی که به ستانده صاحبان سرمایه مربوط می شود. با به عبارتی دیگر دارایی مصرف شده برای کسب درآمد را هزینه گویند. ماهیت حساب هزینه بدهکار می باشد و بعنوان حساب موقت در پایان هر سال بسته می شود.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۷

مبانی حسابداری: انتخاب روشی برای زمان شناسایی و ثبت درآمدها و هزینه‌ها در اسناد حسابداری است را مبانی حسابداری می نامند. انواع مبانی حسابداری عبارت است از تعهدی کامل، نقدی کامل، نیمه تعهدی، تعهدی تعدیل شده، نقدی تعدیل شده

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۸

مبنای تعهدی: در این مبنا، درآمدها در زمان تحقق، و هزینه‌ها در زمان تحمل شناسایی و ثبت می شوند؛ فارغ از این که موعد دریافت و پرداخت وجه نقد چه زمانی باشد. مبنای تعهدی یکی از زیر بنای ترین و مهمترین اصول حسابداری می باشد.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۹

فرایند گزارشگری مالی: فرایند گزارشگری مالی شامل ایجاد، انتشار، اطمینان بخشی و استفاده از اطلاعات مالی توسط استفاده کنندگان از این گزارش هاست و حوزه آن از اجرای استانداردهای گزارشگری مالی برای تهیه گزارش های مالی شروع می شود و تا اطمینان بخشی، انتشار و استفاده از آنها گسترش می یابد. صورتهای مالی به عنوان بخش اصلی فرایند گزارشگری مالی، به استفاده کنندگان مختلف در ارزیابی وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف پذیری مالی واحد تجاری یعنی واحد گزارشگر یاری می رساند.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۱۰

هدف صورتهای مالی: هدف صورتهای مالی عبارت است از ارائه اطلاعاتی خلاصه و طبقه‌بندی شده درباره وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری است که برای استفاده‌کنندگان از صورتهای مالی در اتخاذ تصمیمات اقتصادی مفید واقع گردد. استفاده‌کنندگان صورتهای مالی به اشخاصی اطلاق می‌شود که جهت رفع نیازهای اطلاعاتی متفاوت خود از صورتهای مالی استفاده می‌کنند به دو دسته ذیل تقسیم می‌گردند)

۱- استفاده‌کنندگان درون سازمانی (داخلی) مانند هیات مدیره و مدیر عامل، مدیران اجرایی و سرپرستان

۲- استفاده‌کنندگان برون سازمانی (خارجی) مانند دولت و مؤسسات دولتی، سرمایه‌گذاران، اعطاکنندگان تسهیلات مالی، تأمین‌کنندگان کالا و خدمات و سایر مشتریان می‌باشد

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۱۱

صورتهای مالی: صورتهای مالی، اثرات مالی معاملات و سایر رویدادها را از طریق طبقه‌بندی کلی آنها برحسب خصوصیات اقتصادی‌شان نمایش می‌دهد و بخش اصلی فرایند گزارشگری مالی را تشکیل می‌دهد. صورتهای مالی گزارش‌های استاندارد از وضعیت مالی شرکت در یک دوره مشخص هستند. در حال حاضر یک مجموعه کامل صورتهای مالی شامل ترازنامه، صورتهای سود و زیان، صورتهای سود و زیان جامع و صورتهای جریان وجوه نقد و یادداشت‌های توضیحی می‌باشد.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۱۲

ترازنامه: ترازنامه به همراه یادداشت‌های توضیحی مربوط اطلاعاتی در مورد وضعیت مالی واحد تجاری مشتمل بر داراییها، بدهیها و حقوق صاحبان سرمایه ارائه می‌کند و رابطه بین عناصر مزبور را در یک مقطع معین زمانی نشان می‌دهد. ترازنامه ساختار منابع واحد تجاری (طبقات عمده داراییها و مبالغ آنها) در سمت راست (بدهکار) و ساختار مالی آن (طبقات عمده بدهیها و حقوق صاحبان سرمایه و مبالغ آنها) را در سمت چپ (بستانکار) خود نشان می‌دهد.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۱۳

صورتهای سود و زیان: درآمدها و هزینه‌هایی که در یک دوره مالی شناسایی شده است در صورتهای سود و زیان و صورتهای سود و زیان جامع گزارش می‌شود. این سوابق، اطلاعاتی راجع به توانایی یا عدم توانایی شرکت در تولید سود از طریق افزایش درآمدها، کاهش هزینه‌ها، یا هر دو در اختیار متقاضیان این نوع اطلاعات قرار می‌دهد. به صورتهای سود و زیان، «صورتهای حساب درآمد و هزینه» و «صورتهای عملیات» نیز گفته می‌شود. صورتهای سود و زیان ممکن است با توجه به نوع شرکت‌ها، تفاوت‌های جزئی‌ای داشته باشد، چرا که هزینه‌ها و درآمدها به نوع عملیات یا کسب و کار هر شرکت بستگی دارد. با این حال، مواردی وجود دارد که اغلب در صورتهای سود و زیان مشاهده می‌شود. درآمدها / فروش بهای تمام شده کالای / خدمات فروش رفته، سود ناخالص، هزینه‌های اداری عمومی و فروش، سود عملیاتی / سود قبل از بهره و مالیات، هزینه‌های مالی / بهره، سود قبل از مالیات و سود خالص

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۱۴

صورت جریان وجوه نقد: با توجه به هدف صورتهای مالی، استفاده کنندگان نیاز به اطلاعات درباره جریانهای ورودی و خروجی وجه نقد دارند تا آنان را در ارزیابی نقدینگی، توان واحد تجاری جهت بازپرداخت بدهیها و جریانهای نقدی آتی و نیز بررسی ارزیابیهای قبلی کمک کند. صورت جریان وجوه نقد به همراه یادداشتهای توضیحی مربوط، منعکس کننده جریانهای ورودی و خروجی نقدی واحد تجاری طی دوره است و جریانهای ناشی از عملیات را از جریانهای ناشی از سایر فعالیتها تفکیک می کند. صورت جریان وجوه نقد اطلاعات مفیدی در مورد طرق ایجاد و مصرف وجه نقد توسط واحد تجاری ارائه می کند. صورت جریان وجوه نقد عموماً از ۳ بخش عملیاتی، سرمایه گذاری و تامین مالی تشکیل شده و موارد آن برای انواع شرکت های مختلف، متفاوت است.

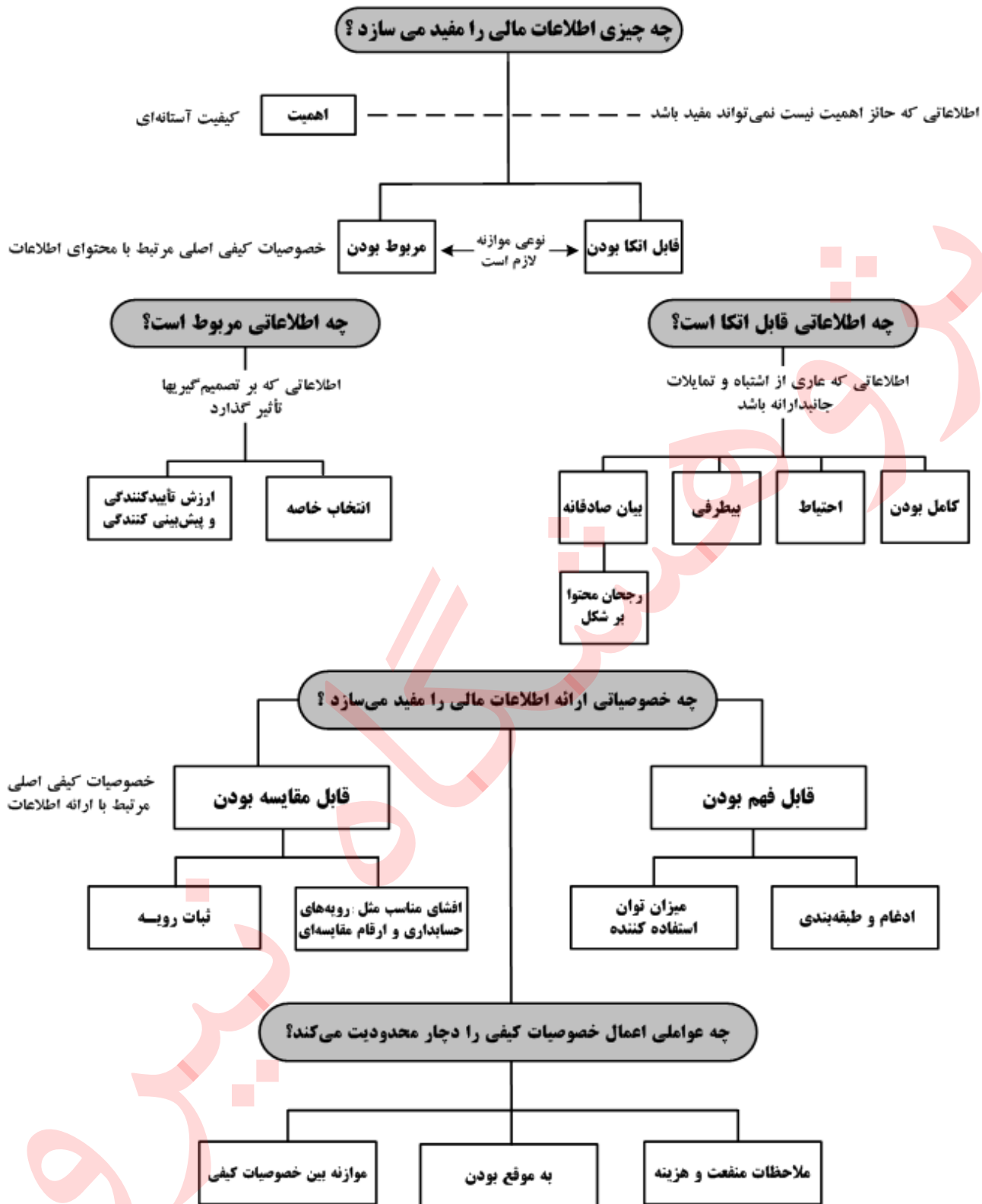
شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۱۵

خصوصیات کیفی صورت های مالی: خصوصیات کیفی به خصوصیات اطلاعاتی اطلاق می شود که موجب می گردد محتوای اطلاعات ارائه شده در صورتهای مالی برای استفاده کنندگان در راستای ارزیابی وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف پذیری مالی واحد تجاری مفید واقع شود..

خصوصیات کیفی اصلی مرتبط با محتوای اطلاعات، "مربوط بودن" و "قابل اتکا بودن" است.

خصوصیات کیفی اصلی مرتبط با ارائه اطلاعات، "قابل مقایسه بودن" و "قابل فهم بودن" است.

رابطه بین خصوصیات کیفی اطلاعات مالی

پیوست استانداردهای حسابداری (سازمان حسابرسی) - مفاهیم نظری گزارش گری مالی - صفحه ۸۹۰ بند ۶-۲ (صرفاً جهت اطلاع)

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۱۶

معاملات به ترتیباتی اطلاق می‌شود که به موجب آنها خدمات یا علایقی در اموال توسط یک واحد تجاری از شخص دیگری تحصیل می‌شود. مانند خرید، فروش، اجاره، استجاره، پیمانکاری، اجرت کار و غیره.

معاملات از نظر نصاب (قیمت معامله) به سه دسته تقسیم می‌شوند:

۱- معاملات کوچک: معاملاتی که قیمت ثابت سال ۱۴۰۳ کمتر از دو میلیارد و یکصد میلیون ریال (۲,۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰) باشد.

۲- معاملات متوسط: معاملاتی که مبلغ مورد معامله بیش از سقف مبلغ معاملات کوچک بوده و از ده برابر سقف ارزش معاملات کوچک تجاوز نکند. (۲۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال در سال ۱۴۰۳)

۳- معاملات بزرگ: معاملاتی که مبلغ برآورد اولیه آنها بیش از ده برابر سقف ارزش مبلغ معاملات کوچک باشد. (۲۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال به بالا در سال ۱۴۰۳)

وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است در ابتدای هر سال نصاب معاملات را براساس شاخص بهای کالاها و خدمات اعلام شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، جهت تصویب به هیات وزیران پیشنهاد نماید.

شماره دانش شغلی مورد بررسی: ۱۷

مناقصه: مناقصه فرایندی است رقابتی برای تأمین کالا، خدمت و یا کیفیت مورد نظر (طبق اسناد مناقصه)، که در آن تعهدات موضوع معامله به مناقصه‌گری که کم‌ترین قیمت متناسب را پیشنهاد کرده باشد، واگذار می‌شود.

مزایده: فرایندی است رقابتی برای فروش کالا، خدمت یا حقوق متعلق به شرکت که در آن موضوع معامله به مزایده‌گری که بیشترین قیمت را پیشنهاد کرده باشد، واگذار می‌شود.

واژگانی که در قانون برگزاری مناقصه/مزایده بکار می‌رود به شرح ذیل می‌باشد:

الف) مناقصه گزار: برگزارکننده مناقصه جهت نیازهای شرکت

ب) مناقصه گر: شرکت کننده در مناقصه جهت تأمین نیازهای شرکت نامیده می‌شوند.

کمیسیون ها و اعضای مناقصه/مزایده گذار: کمیسیون ها و اعضای مناقصه/مزایده گذار شرکت به شرح ذیل می باشد:

کمیسیون مناقصه: هیأتی است متشکل از مدیرعامل، معاون مالی پشتیبانی یا مدیر امور مالی و یک نفر به انتخاب مجمع عمومی که تایید کفایت اسناد، تعیین برنده، اتخاذ تصمیم در خصوص تجدید و یا لغو مناقصه و سایر وظایف مقرر در این آیین نامه را بر عهده دارد. که در این آیین نامه هیئت سه نفره نیز نامیده می شوند.

کمیته فنی بازرگانی: هیأتی است با حداقل سه عضو خبره فنی بازرگانی صلاحیتدار که از سوی مقام دستگاه مناقصه گزار انتخاب می شود و ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادها و سایر وظایف مقرر در این قانون را بر عهده می گیرد. اعضای این کمیته توسط مدیرعامل تعیین می شوند. کمیسیون تحویل: هیأتی است که فرآیند تحویل و تحول کالا، خدمات یا حقوق و سایر وظائف مقرر در این آیین نامه را بر عهده می گیرد. اعضای این کمیته توسط مدیرعامل تعیین می شوند.

هیئت سه نفره ترک مناقصه: هیأتی است متشکل از مدیرعامل، معاون مالی پشتیبانی یا مدیر امور مالی و یک نفر به انتخاب مجمع عمومی که با توجه به شرایط میسر نبودن انجام معامله را از طریق مناقصه را تایید می نمایند که در این آیین نامه به اختصار هیات سه نفره نامیده می شوند.

مناقصه (مزایده) از نظر ارزیابی و مراحل بررسی و نوع آن:

مناقصه (مزایده) از نظر ارزیابی و مراحل بررسی و نوع آن به شرح ذیل می باشند:

ارزیابی کیفی مناقصه گران: عبارت است از ارزیابی توان انجام تعهدات مناقصه گران که از سوی مناقصه گزار یا به تشخیص وی توسط کمیته فنی بازرگانی انجام می شود.

ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادها: فرایندی است که در آن مشخصات، استانداردها، کارایی، دوام و سایر ویژگی های فنی بازرگانی پیشنهادها را مناقصه گران بررسی، ارزیابی و پیشنهادهای قابل قبول برگزیده می شوند.

ارزیابی مالی: فرایندی است که در آن مناسب ترین قیمت به شرح مندرج در ماده ۲۱ آیین نامه از بین پیشنهادهایی که از نظر فنی بازرگانی پذیرفته شده اند، برگزیده می شود.

مناقصه (مزایده) شرکت از نظرنوع آن به شرح ذیل می باشند:

مناقصه (مزایده) یک مرحله‌ای: مناقصه‌ای است که در آن به تشخیص مدیرعامل (ویا نماینده مجاز وی) نیازی به ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادها نباشد. در این مناقصه (مزایده) پاکت‌های پیشنهاد مناقصه‌گران (مزایده‌گران) در یک جلسه گشوده و در همان جلسه برنده مناقصه تعیین می‌شود.

مناقصه (مزایده) دو مرحله‌ای: مناقصه‌ای است که به تشخیص مدیرعامل (ویا نماینده مجاز وی)، بررسی فنی بازرگانی پیشنهادها لازم باشد. در این مناقصه، کمیته فنی بازرگانی تشکیل می‌شود و نتایج ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادها را به کمیسیون مناقصه (مزایده) گزارش می‌کند و براساس مفاد آیین نامه معاملات برنده مناقصه (مزایده) تعیین می‌شود.

پژوهشگاه
دین‌پژوه